

HERMENEUTIEK

De wetenschap die zich bezig houdt met de vragen die zich voordoen bij het begrijpen en uitleggen van teksten heet hermeneutiek.

In zijn boek "Protestant Biblical Interpretation" zegt Bernard Ramm het zo: "hermeneutiek is de wetenschap en kunst van interpretatie van de Bijbel".

1. Wetenschap

omdat het een systematisch opgestelde set van regels is welke men als leidend ziet. Deze regels zijn **onafhankelijk** van de overtuiging of achtergrond van degene die ze toepast! Daarmee is hermeneutiek niet gebonden aan een kerk of stroming. De regels zoals Ramm ze in zijn boek "Protestant Biblical Interpretation" uiteenzet zijn daarom ook binnen alle (protestantse) kerken toepasbaar en aanvaardbaar;

2. Kunst

omdat de toepassing van deze regels afhankelijk is van de vaardigheid en degenen die ze toepast en niet mechanisch herhaald of geïmiteerd kan worden.

Dr. F.W. Grosheide schrijft in de Christelijke Encyclopedie het volgende er over:

HERMENEUTIEK, een vernederlandsd aan het Grieks ontleend woord [...], dat letterlijk weergegeven betekent "kunst der uitlegging". Het woord wordt gebruikt om de wetenschap aan te duiden, die zoekt de regels te vinden, volgens welke min of meer duistere teksten worden verklaard. Met name wordt de term gebezigd voor de wetenschap, die zich bezig houdt de regels op te stellen, die nodig zijn voor de verklaring van de H.Schrift. Ieder, die spreekt of schrijft, doet dat met de bedoeling, dat hetgeen hij biedt, dienen zal om een ander op de hoogte te brengen van het meegedeelde. Hij onderstelt, dat dit doel zal worden bereikt. De praktijk leert, dat dit doel vaak niet zal worden bereikt. Dan is een nadere verklaring nodig. **De hermeneutiek tracht uiteen te zetten langs welke wegen men tot die verklaring kan komen.**

En verder willen we het volgende citaat van Ramm nog onder de aandacht brengen:

Onze leerstellingen over redding, heiligmaking, toekomstverwachting en Christelijk leven **hangen af van de correcte interpretatie van de Bijbel**. Het is daarom onze verantwoordelijkheid om te leren wat God heeft gezegd over deze dingen. Dit kan alleen als wij voorzichtig, grondig en systematisch ons systeem van Bijbelse interpretatie formuleren zodat wij de oorspronkelijke bedoeling van de Bijbel zullen zien en ontdekken. [B. Ramm, Protestant Biblical Interpretation, introduction, p2].

Het langs de juiste regels uitleggen van de Bijbel (= exegese, interpretatie) is dus een taak die zeer serieus genomen moet worden. Onjuist uitleggen kan vóórrekkende gevolgen hebben! Ook als je géén theoloog bent of meent niets met theologie te maken te hebben ontkom je daarom niet aan bepaalde hermeneutische principes aangezien zij de basis vormen voor een juiste exegese.

Kennis van de hermeneutische principes kan een gebrek aan (reguliere) scholing ruimschoots vergoeden. Denk aan Dwight L. Moody, die slechts vijf jaren lagere school volgde en aan het einde van zijn leven meer dan één miljoen mensen bereikt had en wereldwijd nog steeds erkend wordt als een begenadigd Bijbelleraar.

Toch schuilt hier een gevaar; een voorbeeld hiervan is: wéten dat voor de beste interpretatie kennis van de grondtekst gewenst of soms zelfs nodig is geeft de uitlegger van de Bijbel nog géén kennis hiervan. Om dit te ondervangen kan de Bijbeluitlegger die gebrek heeft aan kennis van de grondteksten uiteraard bij anderen (boeken, geschoolde collega's) te rade

gaan om zo een juist inzicht te krijgen. Maar al te vaak gebeurt het helaas dat de Bijbeluitlegger dit verzuimt en zo kan vervallen in foutieve uitleg die jarenlang doorwerkt

Daarnaast zijn bepaalde "geestelijke aspecten" van belang:

1. de Bijbeluitlegger dient wedergeboren te zijn.
De Here Jezus zelf zei tegen Nicodemus dat "wie niet wedergeboren was, niet zou zien". Oftewel een mens die niet vanuit dezelfde Geest denkt en gelooft zal nooit begrijpen wat God door Zijn Woord tot ons mensen te zeggen heeft ^{Johannes 3:1-21};
2. passie of liefde voor God's Woord.
Zonder liefde voor God's Woord zal men er niet liefdevol en voorzichtig mee omgaan. Men zal het hoogstens als historie of 'regulier' boek beschouwen en volstrekt verkeerde conclusies trekken daardoor;
3. eerbied voor God's Woord.
Zonder eerbied voor het Woord van God zal men het met wantrouwen en ongeloof benaderen;
4. afhankelijkheid van de Heilige Geest.
Zonder afhankelijk te zijn van de Heilige Geest en je onder zijn leiding (te willen) stellen zal er nooit éinig begrip gevormd worden over wat de Heilige Geest door de mannen God's tot ons gesproken heeft!

Los van dit alles dient de Bijbelonderzoeker zich er van bewust te zijn dat zijn interpretatie feilbaar is. Het Woord van God is onfeilbaar, maar de menselijke uitleg kan falen, faalt zelfs zeer regelmatig, óók als we denken dat we aan alle voorwaarden voldoen die hierboven staat. Het blijft een menselijke interpretatie!

Age Romkes schrijft hierover:

“Als we een juiste verklaring willen bieden moeten we dus rekening houden met de manier waarop de Bijbel gelezen wil worden, met de claim waarmee hij zichzelf aandient. Met andere woorden, de Bijbel zelf reikt ons de bouwstenen voor een goede hermeneutiek aan.”

Hij geeft de volgende 'leesregels':

1. We moeten de bedoeling van de Bijbel in het oog houden.
2. We moeten rekening houden met het stadium van de openbaring.
3. Lees de Bijbel vanuit het centrum: Jezus Christus. Alles tot áán Christus leidt naar Hem toe, "ziet op Hem", alles wat daarna komt, komt uit Zijn verschijnen en werk voort *)
4. Feit en interpretatie horen bij elkaar.
5. De Bijbel is actueel.
6. De Bijbel vraagt om persoonlijke betrokkenheid. De Bijbel functioneert in het kader van de omgang met God.
7. De Bijbel is een eenheid.
8. Het gebed om de verlichting met de Heilige Geest is nodig bij het lezen van de Bijbel.
9. De Bijbel werkt ware vrijheid.
10. De Bijbel is het boek van het Volk van God: Israël en de Gemeente **)

*) Zie de presentatie "De Bijbel, Eén Boek, Eén Boodschap" op onze website.

**) Romkes stelt letterlijk "de Kerk", echter daarmee doen wij God's (verkiezing van het) volk Israël te kort!

Bronnen:

- "Protestant Biblical Interpretation", Bernard Ramm, 3e editie.
- "Bijbellezen – De moeite waard", Age Romkes, IFES Nederland
- "Hermeneutiek en Exegese", www.internetbijbelcursus.nl